

El llenguatge

Les el·lipsis (III)

2/1x/1979

Una conseqüència freqüent de les el·lipsis és la coincidència que es produeix de determinats elements gramaticals: articles, preposicions, relatius, etc. En alguns casos aquestes coincidències resulten una mica insòlites encara que perfectament tolerables; en d'altres la llengua més aviat les rebutja i és preferible, per tant, d'evitar-les.

Es ben conegut el cas de la coincidència d'un article definit i el terme relatiu que a causa de l'el·lipse d'un nom o grup nominal. Una oració com *Aquesta camisa i la camissa que em vas regalar són iguals* es redueix usualment a *Aquesta camisa i la que em vas regalar són iguals*, en què s'origina el conjunt *la que* correcta. Diem correcta a diferència del conjunt *la que* (o *el que*, etc), usat indegudament en lloc de la qual tan sovint denunciat, però que tenim encara ocasió de sentir cada dia: *Una reunió en «la que» (en lloc de la qual) han participat tots els batlles del Baix Llobregat.*

L'el·lipse d'un substantiu o d'un grup nominal a fi d'evitar-ne la repetició origina també la coincidència de conjunts formats per un article definit i la preposició de (revestint, quan escau, la forma contracta). Així, una oració com *No parlem del director del banc sinó del director del diari* es pot reduir a *No parlem del director del banc sinó del del diari* en què trobem la coincidència del del. Si algú rebutja aquesta coincidència, que és perfectament tolerada i ben normal, cal que prescindeixi de l'el·lipse que l'origina, però no que supprimeixi, com n'hi ha que fan, una de les formes contractes —*No parlem del director del banc sinó del diari*—, cosa que representa un canvi de sentit. Ara: com que aquestes seqüències o cadenes de genitius es poden allargar indefinidament —*Parlem del fill del director del banc*— cal convenir que per tal d'evitar una coincidència com *del del del* s'hauria forçosament de prescindir de l'omissió dels substantius que la produeix.

Les coincidències de dues preposicions fables a causa d'una el·lipse —normalment d'un verb— poden ésser molt nombroses. El català, en general, les rebutja. En algun cas s'eliminen amb la perduda o caiguda d'una de les preposicions. En d'altres, se solen evitar amb la introducció d'un mot «coixi» —per exemple, el verb *er-* o, simplement, prescindint també de l'el·lipse.

Albert Jané